

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Komunikowanie międzykulturowe - recenzja

Author: Grzegorz Odoj

Citation style: Odoj Grzegorz. (2006). Komunikowanie międzykulturowe - recenzja. "Lud" (T. 9 (2006), s. 209-211).

Uznanie autorstwa - Bez utworów zależnych Polska - Ta licencja zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu zarówno w celach komercyjnych i niekomercyjnych, pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Marek Szopski, *Komunikowanie mi dzynarodowe*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, S.A., Warszawa 2005, ss. 145.

Nieustanny rozwój wielostronnej współpracy mi dzynarodowej, globalizacja wszystkich aspektów współczesnego ycia, zmniejszenie roli przestrzeni i zwi zany z tym dynamiczny rozwój turystyki, powoduj konieczno przygotowania ludzi do kontaktów z innymi kulturami i odmiennymi sposobami ycia. Istotnym obszarem, którego znajomo ma szans poprawi porozumiewanie si przedstawicieli ró nych kultur, jest komunikacja. Skoro powodzenie przedsi wzi i projektów o zasi gu ponadlokalnym, relacje pomi dzy zró nicowanymi kulturowo grupami yjcymi w ramach danego społecze stwa, potencjał rozwojowy i przyszłe losy ludzko ci zależą od naszych umiejtności komunikowania si , to nale y te zagadnienia poznać lepiej, aby je rzeczywicie zrozumieć. Przyczyni si do tego może niewielka ksi -

ka napisana przez socjologa kultury Marka Szopskiego. Jest to rodzaj popularnego i przystępnego podręcznika — skryptu, będącego próbą objęcia szerokiej problematyki komunikowania międzykulturowego w usystematyzowanym i syntetycznym wykładzie, wykorzystującym dotychczasowe badania i literaturę przedmiotu, przede wszystkim amerykańską i angielską. Niewątpliwą zaletą książki jest prosty, klarowny styl i jasno wyrażane myśli (nie obniża to w żadnym stopniu walorów merytorycznych wywodu), co sprawia, iż jest ona dostępna również dla czytelników mniej obeznanych z podejmowaną tematyką.

Autor, wychodząc z założenia, iż obraz świata jest zdeterminowany kulturowo, podjął się wyjaśnienia podstawowych różnic dzielących kultury. Wiele bowiem problemów wynika z nieporozumień, będących efektem braku znajomości podstawowych mechanizmów ich powstawania i funkcjonowania. Wystarczy chociażby wskazać — co zresztą autor w interesujący sposób czyni, podając stosowne przykłady — na systemy wartości w różnych kulturach, które mają niebywale znaczący wpływ na odmienne zachowania przedstawicieli tych kultur w podobnych warunkach, bądź na gesty i mimikę, które nie będąc uniwersalne, niosą różne treści w odmiennych kulturach. Skupiając się na tej części procesu komunikowania, który ma znaczenie dla interakcji ludzi wychowanych w różnych kulturach, Szopski słusznie zauważa, że „porozumienie międzykulturowe wymaga od uczestników o wiele więcej wrażliwości i otwartości na informację zwrotną niż porozumiewanie wewnątrzkulturowe” (s. 20). Stąd też interakcje zachodzące między poszczególnymi kulturami powinny mieć podłoże nie w natrętnym porównywaniu czy konfrontowaniu ich ze sobą, ale w inspirowaniu dialogu, wzajemnych kontaktów, wymianie doświadczeń, co ułatwi bezkonfliktowe współistnienie, tolerancję i zrozumienie.

Pragnąc wyjaśnić naturę działań komunikacyjnych, Autor skoncentrował się na analizie struktur myślenia przedstawicieli różnych kulturowo i społecznie grup, wskazując na istniejące pomiędzy nimi rozbieżności w strukturach orientacyjnych, motywach postępowania, postawach, normach czy nawykach. Za najważniejsze dla efektywności procesu międzykulturowego komunikowania uważa nabycie umiejętności kontaktowania się z przedstawicielami odmiennej kultury w zgodzie z ich systemem orientacyjnym. Wiąże się to z opanowaniem określonych zasad i reguł, które pozwolą jednostce zorientować się w zróżnicowanych uwarunkowaniach kulturowych i zaakceptować odpowiednie dla tej kultury wzory zachowań. Zasadne jest stwierdzenie, że „im bardziej nastawieni jesteśmy na długofalowość naszych kontaktów z drugą stroną, tym bardziej skłonni jesteśmy do takich zachowań, które umożliwią nam udaną i satysfakcjonującą relację z innymi ludźmi. W efekcie, powinniśmy myśleć i działać tak, jakby nasze spotkania i rozmowy służyły tworzeniu długotrwałych związków, a nawet wspólnot” (s. 139).

Książka ma przejrzystą i logiczną konstrukcję, wynikającą z założenia jej użytkowego charakteru. Składa się z dziesięciu rozdziałów. Rozdziały I i II stanowią jak gdyby osobny blok, poświęcony kwestiom terminologicznym. Czytelnik znajdzie tam rozważania zmierzające do uchwycenia zasadniczych cech i aspektów zjawiska kultury i procesu komunikowania. Z kolei różnice międzykulturowe w procesie społecznego postrzegania i doświadczania zjawisk, trudności komuni-

kacyjne wynikające z różnorodności kulturowej, wpływ kultury na stosunki i porozumiewanie się ludzi, omówione zostały w rozdziałach następnych. I tak opisowi tudzież interpretacji poddane zostały kolejno: tożsamość — rozdział III; percepcja — rozdział IV; zachowanie — rozdział V; niechęć do innych/obcych — rozdział VI; język — rozdział VII; komunikowanie niewerbalne — rozdział VIII; instytucje społeczne — rozdział IX. Pracę zamyka rozdział X zatytułowany „Kompetentne komunikowanie międzykulturowe”, poświęcony analizie zmian zachodzących na płaszczyźnie biologicznej, kulturowej, społecznej, psychologicznej i politycznej, w trakcie procesu akulturacyjnego. Każdy z rozdziałów kończy się krótkim podsumowaniem uwypuklającym najbardziej istotne kwestie.

Książka powinna w głównej mierze zainteresować studentów etnologii, socjologii, psychologii społecznej, stosunków międzynarodowych, dziennikarstwa, zarządzania i marketingu, a także wszystkich tych, którzy z racji pełnionych obowiązków zawodowych czy sytuacji indywidualnej stają wobec konieczności kontaktu z przedstawicielami innych kultur. Ponadto może ona stanowić wydatną pomoc dla nauczycieli realizujących różnorakie formy edukacji wielokulturowej, pozwalając im nie tylko ugruntować i rozszerzyć antropologiczną wiedzę o kulturze, ale też wprowadzić w złożony świat reguł i kodów kulturowej komunikacji, ukazując sposoby ich rozumienia i interpretacji. Dążąc do przygotowania młodzieży do uczestnictwa w komunikacji międzykulturowej, należy wszak przede wszystkim do tej komunikacji przygotować nauczycieli i pedagogów. Z taką konstatacją dobrze koresponduje fragment książki Marka Szopskiego: „Wpływy poszczególnych strategii edukacyjnych, zwłaszcza w społeczeństwach wielokulturowych, powodują zmiany w procesie i programach nauczania. Zwiększona migracja międzykulturowa i procesy globalizacji powodują konieczność wprowadzania wiedzy o innych kulturach i grupach do szkół i uczelni. I chociaż realizacja tego projektu nie przebiega w sposób odpowiedni do tempa zmian, choćby z powodu niedostatecznego przygotowania kadry nauczycielskiej, czy/i braku środków, to jednak coraz częściej elementy wiedzy o innych kulturach sprzyjają rozwojowi nauczania komunikowania międzykulturowego” (s. 124).

Wypada mieć nadzieję, że ta bez wątpienia wartościowa książka, przyczyni się do popularyzacji tak bardzo potrzebnej dziś wiedzy o komunikowaniu międzykulturowym i da asumpt do przemyśleń nad jakością i znaczeniem edukacji humanistycznej młodego pokolenia. Humanistyczne przesłanie przenika bowiem całą pracę Marka Szopskiego. Sadzę, że najtrafniej można je ująć słowami samego Autora: „otwarcie, szacunek i zaufanie do innych połączone z poczuciem własnej wartości i chęci współdziałania, są najlepszymi sposobami na zapewnienie sobie samym szacunku i uznania u innych. Myślę, że po przeczytaniu tej książki, czytelnik lub czytelniczka zdadzą sobie sprawę, że te reguły postępowania są przydatne nie tylko w relacjach z innymi kulturami, ale z ludźmi w ogóle” (s. 139).

Grzegorz Odoj